

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Teltonika gamyklos įrenginių gamybos modeliavimas

Andrej Bugajev

2021-06-28

Tyrimo objektas

Tyrimo objektas – Teltonika įrenginių gamykla

Problema

Šiuo metu esantis gamybos procesų valdymas yra neefektyvus – dėl didelio užsakymų kiekio šiuo metu gamykloje taikomi metodai neleidžia sudaryti tinkamos kokybės darbų tvarkaraščio.

Tikslas

Modeliavimo tikslas – pagerinti gamybos procesų valdymą simuliacijos ir tam tikrų valdymo dalių automatizacijos pagalba.

Uždaviniai

- 1 Sukurti pagrindinių gamybos procesų simuliaciją.
- 2 Optimizuoti darbų tvarkaraštį.

Užsakymai ir simuliacija

T_0 yra modeliavimo pradžios laikas. Planą sudaro užsakymai $U_i, i = 1, \dots, N$, $U_i = (k_i, n_i, T_i)$, kur U_i yra i -tasis užsakymas, kurį sudaro k_i – gaminio kodas, n_i – kiekis, T_i – užsakymo termino laikas. i -tojo užsakymo vykdymą apibūdina laiko intervalas $[a_i, b_i], i = 1, \dots, N$, a_i – nurodo kokiu laiko momentu užsakymą reikia pradėti vykdyti, b_i – užsakymo vykdymo pabaigos laikas.

Simuliacija

Modeliavimą (proceso simuliaciją) apibūdinysime funkcija S :

$$(b_1, b_2, \dots, b_N) = S(a_1, a_2, \dots, a_N), \quad (1)$$

t.y. ši funkcija paskaičiuoja produktų pabaigos laikus iš pradžios laikų.

Optimizavimo uždavinys

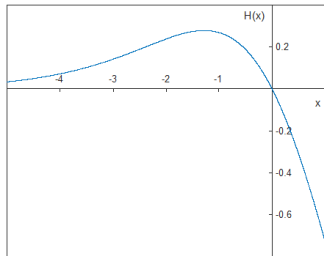
Tada uždavinys – rasti tokį $(a_1, a_2, \dots, a_N)$ rinkinį, kad $(b_1, b_2, \dots, b_N)$ kuo geriau tenkintų terminų grafiką $(T_1, T_2, \dots, T_N)$. Kadangi užsakymų vėlavimas yra nepageidaujamas reiškinys, todėl įvesime specialią vėlavimo atvaizdavimo funkciją $H(x)$, kurios argumento reikšmė bus skaičiuojama $x = b_i - T_i$. Šią funkciją reikia sudaryti atsižvelgiant į tai, kad:

- 1 užsakymą pageidautina paruošti anksčiau nei numatytąja data, pavyzdžiui, su 3 dienų atsarga;
- 2 užsakymo vėlavimas yra blogiau už pernelyg anksčiau įvykdytą užsakymą;
- 3 baudos (mažos funkcijos reikšmės) esant dideliame nukrypimui turi būti protingos, kad, pavyzdžiui, esant būtinybei modelis palaikytų vėlavimą ir adekvačiai reaguotų į tokias situacijas.
- 4 kitokios sąlygos.

Modeliuojamos funkcijos pavyzdys

$$H(x) = -\frac{xe^{k(x-x_0)}}{1 + e^{k(x-x_0)}}, \quad (2)$$

kurios atskiras atvejis, kai $k = 1, x_0 = 0$ pateiktas žemiau. $H(x)$ galutinis pavidalas bus nustatytas tyrimų eigoje.

pav.: $H(x)$ funkcija, kai $k = 1, x_0 = 0$

Optimizavimo uždavinys

Tada formuluokime tokį optimizavimo uždavinį

$$\max_{a_i \in [T_0, \infty), i=1, \dots, N} \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N H(b_i - T_i), \quad (3)$$

kur $(b_1, b_2, \dots, b_N) = S(a_1, a_2, \dots, a_N)$.

Kaip matome, sekantis žingsnis yra apibrėžti S – gamyklos simuliacijos procedūrą su turimais apribojimais ir tam tikromis prielaidomis.

Alternatyvi uždavinio formuluotė

Jeigu nelaikykime pernelyg anksti atliktus darbus neoptimaliais, tada galima nagrinėti, pavyzdžiui, tokią monotonišką funkciją:

$$H(x) = \begin{cases} 0, & \text{kai } x \leq x_0 \\ -\left(\frac{(x - x_0)}{x_0}\right)^4, & \text{kai } x > x_0. \end{cases} \quad (4)$$

Šioje funkcijoje tiksliai laiku x_0 atliktas darbas duos reikšmę -1 , o didelis laipsnis 4 reiškia baudos už vėlavimą netiesini didėjimą.

Alternatyvi uždavinio formuluotė

Remsimės šiomis prielaidomis:

- 1 Darbo pradžios dirbtinis uždelsimas, kai kartu su esamais nagrinėjamo etapo darbais darbas gali būti vykdomas be prastovų visuose likusiuose etapuose, ženkliai nepagerins rezultato.
- 2 Kodų gamybos tvarkaraštį vienareikšmiškai nulemia eiliškumas, kuriuo pradedami darbai.
- 3 Visus užsakymus su sutampančiais kodais grupuojame į vieną darbą.

Tada uždavinio formuluotę (3) galime pakeisti į optimalios darbų tvarkos sudarymą, kurioje tokie patys kodai eis iš eiles vienas po kito, o sprendinį apibrėžia kodų tvarka:

$$\bar{Z} = (k_{i_1}, k_{i_2}, \dots, k_{i_{\bar{N}}}), \quad (b_1, b_2, \dots, b_N) = \bar{S}(\bar{Z}, U). \quad (5)$$

čia $\bar{N}$ – skirtingų kodų skaičius.

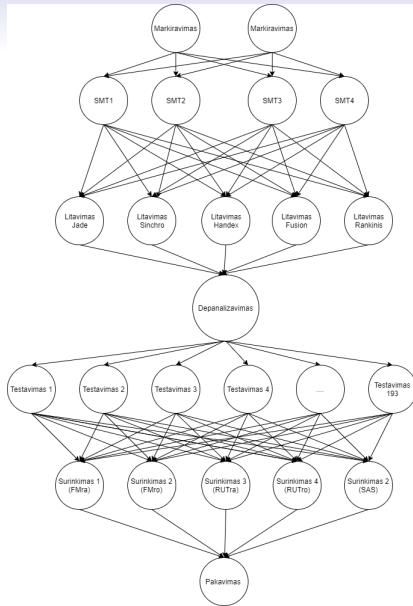
Gamybos proceso formalizavimas

- Kiekvienam gaminiui pagaminti reikalinga darbų seka,
- kiekvieną iš šių darbų gali atlikti tik tam tikra vykdytojų (gamyklos įrenginių) aibė,
- tas pats vykdytojas moka atlikti nedaugiau nei vieną iš šios sekos darbų.

Gaminiai apdorojami porcijomis, modeliuojant darbu laikomas porcijos apdorojimas, jo atlikimo laikas skaičiuojamas pagal formulę

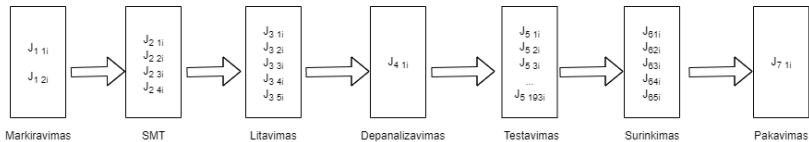
$$\alpha + \beta n, \quad (6)$$

čia n – gaminių porcijoje kiekis, β – duotojo darbo operacijų sekoje lėčiausios operacijos laikas, α – laikas, gautas atėmus β iš vieno gaminio pagaminimo laiko. α ir β priklauso nuo kodo ir įrenginio (gali turėti skirtingus našumus). Darbu vadinsime porciją arba jos dalį, kuria šiuo metu apdoroja vykdytojas arba kuri laukia eilėje, t.y. darbas apibūdinamas gaminių skaičiumi n ir kodu k : $J = (k, n)$.

pav.: Gamybos proceso grafas, kai kodas turi visas įmanomas briaunas

Gamybos procesą galime apibūdinti etapais E_m , $m = 1, \dots, 7$:
 markiravimas, SMT, litavimas, depanelizavimas, testavimas,
 surinkimas ir pakavimas. Kiekvienas etapas susidaro iš
 darbininkų d_{ms} , $s = 1, \dots, N$, kurie gali vykdyti šio etapo
 darbus.

pav.: Gamybos proceso etapai

Etapas

Etapą apibėžia:

- Jo numeris bendroje etapų sekoje
- Darbininkai (vykdytojai)
- Šiuo (tam tikru modeliavimo) metu esančių eilėje (laukiančių) darbų aibė.

Darbininkas

Darbininką apibėžia:

- darbininko atliekamų darbų sąrašas, su duomenimis: kodas, α , β , changeover laikas¹, porcijos dydis (rackas).
- jo būseną: laisvas, užimtas arba vykdo darbą bet gali pradėti naują (atlaisvintas buferis),
- vykdomų darbų eilė,

---

¹Papildomas laikas, reikalingas darbininko perkonfigūravimui, kai prieš tai vykdytas darbas buvo kitoks

Taigi gamykla yra sistema:

- pagrindiniai šios sistemos komponentai – etapai, jie susieti tarpusavyje tvarka – tam tikrame etape įvykdyti darbai patenka į sekantį etapą,
- etapus sudaro sandėliai su laukiančiais darbais ir darbininkai,
- darbininkai apibūdinami informacija apie jų galimybes ir vykdomus darbus.

Sistemos veikimą aprašysime ECA (Event, Condition, Action) taisyklėmis:

① Taisyklė 1

- Įvykis: praeito etapo darbininkas užbaigia darbą ir darbas atsiranda etape su darbininkais W .
- Sąlyga: tarp darbininkų W yra keli laisvi galintys atlikti naują darbą.
- Veiksmas: darbininkai iš eilės pilnai (arba dalinai, jeigu trūksta) užpildo savo darbų buferius, kol tai leidžiama atsižvelgiant į ateities etapų pralaidumą.

② Taisyklė 2

- Įvykis: atsilaisvina darbininko buferis.
- Sąlyga: etapo sandėlyje yra laisvų darbų, naujo darbo kodas yra toks pats ir darbininkas yra laisvas arba užbaigiantis darbą.
- Veiksmas: registruojami du įvykiai
  - ① darbininko buferio atsilaisvinimo įvykis laiko momentu
$$T_1 = n * \beta$$
  - ② darbininko darbo porcijos baigimo įvykis laiko momentu
$$T_2 = \alpha + n * \beta$$

3 Taisyklė 3

- Įvykis: atsilaisvina darbininko buferis.
- Sąlyga: etapo sandėlyje yra laisvų darbų, darbininkas yra laisvas ir naujo darbo kodas skiriasi nuo prieš tai buvusio.
- Veiksmas: registruojami du įvykiai su laikais

$$T_1 = \text{changeover} + n * \beta \text{ ir } T_2 = \text{changeover} + \alpha + n * \beta$$

Grindžiamo įvykiais proceso modeliavimas paprastai realizuojamas diskrečiųjų įvykių simuliacijos metodu, kuris turi dvi bendras realizacijas:

- 1 Laiko inkrementų simuliacija – laikas diskretizuojamas, algoritmas iteruoja per laiko žingsnius tikrindamas sąlygų išpildymą.
- 2 Sekančio įvykio simuliacija (angl. next-event simulation) – remiasi prielaida, kad sistemos būseną gali pasikeisti tik įvykius įvykiams.

Sekančio įvykio simuliacija

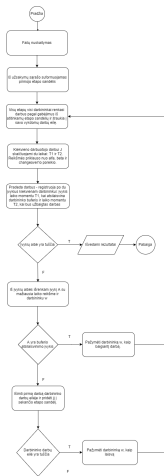
- Jokių skaičiavimų kitokiais nei įvykių momentais nevyksta.
- Paprastai tai yra žymiai greitesnis modeliavimo būdas.
- Modeliavimas grindžiamas įvykių saugojimu duomenų struktūroje, leidžiančioje rūšiuoti joje saugojamus įvykius pagal laiką, pavyzdžiui dvejetainėje piramidėje.

Šiuo atveju įvykis aprašomas šiais parametrais:

- 1 laikas
- 2 tipas:
  - 1 READY – buferio atlaisvinimo įvykis (gali pradėti darbą)
  - 2 FINISHED (darbas perduodamas sekančiam etapui)
- 3 darbininkas w , su kuriuo yra susietas šis įvykis

Sprendimo algoritmas

pav.: Programos veikimo schema

Kai kurios praleistos detalės

- 1 Jeigu užsakymų sąrašė yra keli sutampantys kodai – juos grupuojame tardami, kad gaminsime vieną po kito. Daroma prielaida, kad modeliuojamas sąlyginai nedidelis laikotarpis (apie savaitę).
- 2 Kai tik atsiranda poreikis daryti changeover ir darbininkas tam tikrą laiką nieko nedarė: jeigu prastova yra trumpesnė už changeover laiką, uždelsti darbo pradžia changeover ir prastovos laikų skirtumu kitu atveju changeoverio pradžia nustumti į praeitį per changeover laiką. Tam tikslui įvedamas naujas įvykio tipas – POSTPRONED (įvykio nukėlimas į ateitį).
- 3 Pralaidumo režiai – suskaičiuoti kokį pralaidumą kuriame etape yra tikslinga palaikyti, ir neleisti jo viršyti.

Ačiū už dėmesį

Klausimai?